

Jákób - Izrael

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 32:22-31; 33; 34:30-35:29;
Jeremiás 30:5-7; Hóseás 12:3-4

„Erre azt mondta: Nem Jákóbnak hívnak ezután, hanem Izráelnek, mert küzdöttél Istennel és emberekkel, és győztél” (1Móz 27:36, ÚRK).

Folytatódik Jákób családi drámája, jó és rossz dolgokkal. Mégis mindenben meglátszik Isten keze és a szövetségi ígéretekhez való hűsége.

Ezen a héten tovább foglalkozunk Jákóbbal, aki ekkorra elhagyta Lábánt és szülőföldje felé vette az irányt. Ézsau elé kell majd állnia, aki hűtlen családja áldozata lett. Vajon mit fog tenni vele mélységesen megbántott testvére?

Jákób szerencséjére, a jövőtől való félelmei között ismét megjelent neki atyái Istene, méghozzá egy olyan eseménnyel, amit később úgy neveztek, hogy „Nyomorúság ideje... Jákóbnak” (Jer 30:5-7), vagy Jákób küzdelmének éjszakája. Azon az éjjelen a csaló Jákóbból Izrael lesz. Új név, új kezdettel, ami majd a róla elnevezett nép létrejöttéhez vezet.

Vagyis a történetek ellenére a Szentírás azért beszéli el a pátriárkák és családjuk eseteit, hogy bemutassa Isten hűségét: beteljesíti, amit ígért, annak ellenére véghezviszi tervét, hogy a népe időnként csak hátráltatni látszik kijelentései teljesedését.

AKI ISTENNEL KÜZDÖTT

Lábántól való távozása után nem sokkal Jákób újabb tapasztalatot szerez Istennel. Meghallja, hogy közeleg a bátyja, Ézsau, és „*négyszáz férfi van vele*” (1Móz 32:6). Jákób buzgón imádkozik az Úrhoz, noha tudja: „*Méltatlan vagyok mindarra a hűségre és szeretetre, amiben szolgálodat részesítetted*” (1Móz 32:11, RÚF, Károliban 10. vers). Valóban jobban megértette a kegyelem lényegét.

Hogyan felelt neki az Úr?

Olvassuk el 1Móz 32:22-31 és Hós 12:3-4 verseit! Mi a lelki jelentősége ennek a lenyűgöző történetnek?

Érthető Jákób kétségbeesése a várható események miatt és azután, hogy minden tőle telhetőt megtett a családja védelme érdekében. Letáborozik éjszakára, majd egyszer csak megtámadja „*egy férfiú*” (1Móz 32:24). A héberben ennek a szónak lehet olyan másodlagos jelentéstartalma, ami Isten jelenlétét sejteti (lásd Ézs 53:3). Dániel a mennyei papra, Mihályra vonatkoztatva használta ezt a kifejezést (Dán 10:5), Józsué pedig ezzel mutatta be azt, aki „*az Úr seregének fejedelme*” (Józs 5:13-15), vagyis maga az Úr, JHVH.

Tusakodás közben Jákób előtt bizonyára nyilvánvalóvá vált, hogy magával Istennel küzd, amint a szavaiból is kitűnik: „*Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet*” (1Móz 32:26). Tiszta erejéből Istenbe kapaszkodott, semmiképpen nem akarta elengedni, ami mutatja, mennyire vágyott a megbocsátásra és arra, hogy helyreálljon a viszonya Istennel.

„Ekkor világosan Jákób elé tárult, hogy mi volt az a hiba, ami bűnéhez, az elsőszülöttségi jog csalás általi megszerzéséhez vezetett. Nem bízott Isten ígéreteiben, hanem a saját erőfeszítéseivel akarta elérni azt, amit Isten a maga idejében és módján valósított volna meg” (Ellen G. White: *Patriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 158. o.).

Megváltoztatott neve lett a bizonyítéka annak, hogy bocsánatot nyert. Régi neve a bűnére emlékeztette, az új pedig a győzelmére. „*Nem Jákóbnak [csalónak] hívnak ezután - mondta az Angyal -, hanem Izráelnek, mert küzdöttél Istennel és emberekkel, és győztél*” (1Móz 32:28, ÚRK).

Milyen tapasztalatod volt már az Istennel való küzdéssel? Mit jelent ez? Miért szükséges alkalmanként ilyen tapasztalatot szerezni?

A TESTVÉREK TALÁLKOZÁSA

Jákób elindul Peniél-től (Isten arca), az Istennel szerzett tapasztalata helyéről (lásd 1Móz 32:30), hogy találkozzon a testvérel. Húszévnyi távollét után Jákób látja, hogy bátyja négyszáz emberrel közeleg (1Móz 33:1). Aggódik, ezért felkészíti magát és a családját arra, hogy bármi megtörténhet.

Olvassuk el 1Mózes 33. fejezetét! Mi a kapcsolat aközött, hogy Jákób látja Isten arcát Peniélnél, majd látja a testvére arcát is? Mire utal ez a kapcsolat az Istennel és a „testvéreinkkel” (bárkivel) való viszonyunkat illetően?

Jákób hétszer meghajol a bátyja előtt (1Móz 33:3), akit többször is úgy szólít, hogy „*az én uram*” (1Móz 33:8, 13, 15), önmagáról pedig ezt mondja: „*a te szolgád*” (1Móz 33:5; vö. 32:4, 18, 20). Fontos, hogy Jákób hétszeres meghajlásában apja hét áldása visszhangzik (1Móz 27:27-29). Továbbá, amikor meghajol, konkrétan az ellentétét mutatja annak, amivel apja megáldotta: „*Népek szolgáljanak neked*” (1Móz 27:29, ÚRK).

Mintha az lenne Jákób szándéka, hogy visszaadjon testvéreinek mindent, amivel tartozik, visszaadja neki a tőle ellopott áldást (lásd 1Móz 33:11). Amikor Ézsau meglátta öccsét, annak ellenére, amitől Jákób tartott, odaszaladt hozzá, és ahelyett, hogy megölte volna, „*megcsókolta, és sírtak*” (1Móz 33:4, ÚRK). „*...a te arcodra úgy nézek, mintha Isten arcát látnám*” (1Móz 33:10, ÚRK) – mondta később Jákób Ézsauinak, és különös szavainak az volt az oka, hogy megértette: Ézsau megbocsátott neki. 1Móz 33:10 versében a héber *rácáh* (gyönyörködik, örömet leli) szó az Istennek „*tetsző*” vagy általa „*elfogadott*” áldozatra vonatkozó teológiai kifejezés, ami ennél fogva az isteni bűnbocsánatot is jelenti (3Móz 22:27; Ám 5:22).

Jákób tapasztalta Isten megbocsátását Peniélnél, ahol Isten arcát látta, és ez a tapasztalata most megismétlődött, mivel a bátyja is megbocsátott neki. Erre is úgy utalt, mintha Isten arcát látta volna. Jákób megélt a második peniéli tapasztalatát, amire az első készítette fel. Megbocsátott neki Isten és megbocsátott a fivére is. Ekkor bizonyára minden eddiginél jobban megértette, hogy mit jelent a kegyelem.

Mit tanultunk már meg a kegyelemről abból, hogy mások (nem csak az Úr) megbocsátottak nekünk?

DINA ESETE

Miután Jákób kibékült a testvérével, békében le akart telepedni Kánaán földjén. A *sálem* (bántás nélkül, 1Móz 33:18) a *sáalom* szóból ered, ami azt jelenti, hogy „békesség”, és először itt jellemzi Jákób útját.

Miután megvásárolt egy földterületet az ott lakóktól (1Móz 33:19), felállított egy oltárt, ami tanúsította a hitét és azt, hogy tudja, valójában mindenben az Úrtól függ. A bemutatott áldozatok istentiszteleti cselekmények voltak.

Életében ekkor szembesült Jákób-Izrael először a letelepedéssel járó bajokkal. Megpróbált helyet találni magának a kánaániak között, mint ahogy egykor Izsák tette Gérárban, Abimélekkel tárgyalva (1Móz 26:1-33).

Olvassuk el 1Mózes 34. fejezetét! Mi történt, ami felborította a tervét, hogy békében lakozhat ott?

A szörnyű történet esete kiemeli a szereplők jellemének és tetteinek kétes voltát. A kéjvágó Sikem erőszakot tett Dinán, de azt a jellemzést is olvassuk róla, hogy őszintén megszerette a lányt és helyre akarta hozni a dolgokat. Még arra is hajlandó volt, hogy alávesse magát a körülmetélés szövetségi rítusának.

Simeon és Lévi, akik Isten és a parancsolatok védelmezőinek tüntetik fel magukat, ellenzik a kánaániakkal való vegyesházasságot (3Móz 19:29), közben hazugsághoz és becsapáshoz folyamodnak (1Móz 34:13), vérontásra, zsákmányszerzésre készen (1Móz 34:25-27). A tetteik elítélendők (miért nem csak a vétkest büntették meg?), ráadásul igen sok probléma is származhatott belőlük.

Jákóbot csak a béke érdekli. Amikor beszámolnak neki arról, hogy a lányát megerőszakolták, nem mond semmit (1Móz 34:5). Miután pedig értesült a fiai tettéről, a következmények miatt nyíltan megrója őket: „*Meghábóritotatok engem, és utálatossá tettetek e föld lakói előtt, a kánaániak és a perizziek előtt. Én csak kevesedmagammal vagyok, és ha összegyűlnek ellenem, leváganak, és elvesztenek engem, egész házam népével együtt*” (1Móz 34:30, ÚRK).

A történetekben újból és újból csalást és becsapást látunk, de kedves, jó tetteket is. Mit árul ez el az emberi természetről?

ELTERJEDT BÁLVÁNYIMÁDÁS

Olvassuk el 34:30–35:15 szakaszát! Milyen tanulságot találunk ebben a történetben az igaz istentisztelettel kapcsolatban?

Jákób panaszkodott, mert megromlott a kánaániakkal való békessége, majd megdorgálta két fiát (1Móz 34:30). Közvetlenül ez után Isten mondta neki, hogy induljon el Sikemből, térjen vissza Bételbe és újítsa meg a szövetséget. Valóban az Úr mondta neki, hogy amint odaér, építsen oltárt. Az Írás feljegyzése szerint közvetlenül Isten parancsa után Jákób meghagyja a házanépének, hogy tegyék ki a kánaáni bálványokat, amelyeket Sikem városából zsákmányoltak, meg a házi bálványokat is, amelyeket Ráhel lopott el otthonról (1Móz 31:19, 32). Ez is döntően fontos az Istennel kötött szövetség szempontjából.

Jákób Isten iránti elkötelezettsége dacára addig megtartották ezeket a bálványokat, sőt valószínűleg imádták is azokat. A kánaáni befolyástól való szabaduláshoz az még nem volt elég, hogy Jákób elhagyja Sikemet, meg kellett szabadulniuk a táborban és az emberek szívében lévő bálványoktól is.

A bűnbánat folyamata többet jelent annál, hogy az ember fizikailag elmegy egyik helyről a másikra vagy egyik egyházból átmegy egy másikba. Ennél fontosabb az, hogy Isten kegyelméből igyekezzünk megtisztítani a szívünket a bálványimádástól, akárhol is éljünk, hiszen szinte bármit a bálványunkká tehetünk.

Jákób engedelmeskedik Istennek, a parancsolata szerint jár el, ezután Isten közbelép. „Isten rettentése” (1Móz 35:5, ÚRK) miatt a környező népek nem merik megtámadni őket. „Jákób és a vele levő egész sokaság” (1Móz 35:6, ÚRK) ekkor készen állt Isten imádatára, ami azt is sejteti, hogy helyreállt a családi egység. Jákób Él-Bételnek nevezi el azt a helyet, az álma emlékére, amelyben a létrát látta. Ez azt jelezte, hogy most helyreállt az eget és a földet összekötő kapcsolat, ami egy időre megtört. Ekkor Bétel Istenére, nem pedig magára a helyre kerül a hangsúly. A személyes hangvétel ismét érezhető, amikor Isten emlékezteti Jákóbot új nevére, „Izraelre” (1Móz 35:10), az ígéretben foglalt kettős ígérettel. Jákób áldása először is a termékenységre, a messiási mag átadására és népek eredetére vonatkozik (1Móz 35:11), másodsor pedig az ígéret földjére mutat (1Móz 35:12).

Milyen rejtett úton-módon szüremkedhet be a mi szívünkbe is a bálványimádás? Mit tehetünk ez ellen?

RÁHEL HALÁLA

Rosszul működő családjában még milyen problémákkal szembesült Jákób?

Miután Jákób elindul Bételből, az ígéret földjére vezető útjának utolsó szakaszában három dolog is történik, amelyek kapcsolódnak egymáshoz: megszületik Jákób utolsó fia; Ráhel meghal; Rúben, Jákóbnak Leától született első fia lefekszik apja ágyasával. A szövegből nem derül ki, hogy miért vetemedett ilyen gonoszságra a fiatal ember, de talán Jákób legkisebb gyermeke születése miatt akart valami rosszat tenni, Ráhel emlékét próbálta megalázni, persze ezt nem lehet tudni. Jákób legkisebb fiának születése Betlehemhez kötődik (1Móz 35:19), már az ígéret földjének határán belül. Ez a születés tehát az első teljesedése Isten ígéretének, amelyet Izrael jövőjére vonatkozóan tett. A bába szinte próféciaként ugyanazokat a szavakat mondja Ráhelnek, amelyekkel Isten Ábrahámot erősítette: „*Ne félj*” (1Móz 35:17; vö. 15:1). Sokatmondó, hogy Jákób azt a nevet, amit a haldokló Ráhel adott a fiának, Benóniról (fájdalmam fia) Benjáminra (jobb kezem fia vagy szerencse fia) változtatja. Ezzel talán a déli irányra utal, kifejezve az ígéret földjével kapcsolatos reményét abban, amit Isten nekik ígért, miután majd letelepednek ott. Ekkor azonban Rúben szexuális kapcsolatba lép Bilhával, aki az apja ágyasa és Ráhel szolgálója volt (1Móz 30:3; 35:25). Nem tudni, miért vetemedett erre a botrányos tetre. Ez is az emberi elfajultság egy újabb példája. Meglepő módon Jákób nem reagált az iszonyatos, megbecstelenítő tetre, pedig beszámoltak neki róla (1Móz 35:22). Életének ezen a pontján talán abban bízik, hogy Isten beteljesíti szavát az időnként körülötte történő bűnök és gonoszság ellenére is. Pontosán ez a hitbeli tanulság értendő bele Jákób tizenkét fiának felsorolásába, akik Izrael népének ősatyái lettek (1Móz 35:22-26). Nem a legfinomabb, legjobb emberek voltak, amint látni fogjuk. Ám az összes probléma, minden működésképtelenség, sőt kifejezett gonoszság ellenére is, mint amit például Rúben tett Bilhával, Isten akarata be fog teljesedni e család által, bármennyire el is rontották a dolgokat maguk körül.

Az emberi hibák ellenére teljesedni fognak Isten végső céljai. Képzeljük el, mi történne, ha az emberek együttműködnének vele, engedelmeskednének neki! Mennyivel könnyebb volna, kevesebb emberi szenvedéssel, stresszel és késedelemmel valósulhatna meg Isten akarata!

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „A küzdelem éjszakája” c. fejezet, 156-162. o.

„Jákób gyötrelmes éjszakája ábrázolja azt a próbát, amelyet Isten népének el kell viselnie közvetlen Krisztus visszajövele előtt... Ugyanezt fogja Isten népe is átélni a gonoszság hatalmaival vívott utolsó küzdelmében. Isten próbára fogja tenni hitüket, állhatatosságukat, szabadító hatalmába vetett bizalmukat. Sátán megkísérli megrémíteni őket sorsuk reménytelenségének gondolatával – hogy bűneik nagysága miatt nem nyerhetnek bocsánatot. Rájuk nehezedik hibáik tudata, és megvizsgálva életüket, minden reményük elvész. De Isten nagy kegyelmére és saját őszinte bűnbánatukra gondolva Isten ígéreteire hivatkoznak, amelyeket Krisztus által a tehetetlen, bűnbánó bűnösök kaptak. Hitük nem lankad, ha imáikra nem kapnak azonnal választ. Isten erejébe kapaszkodnak, mint Jákób az Angyaléba, és ezt mondják: »Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet.«

Jákób története mégis azt bizonyítja, hogy Isten nem veti el azokat, akiket bűnre csábítottak, de bűnbánattal visszatértek Istenhez. Jákób alázat, bizalom és hit által győzött ott, ahol a saját erejével küzdve kudarcot vallott. Isten így tanította meg szolgáját arra, hogy csak az Ő hatalma és kegyelme adhatja meg neki azt az áldást, amire sóvárog. Így lesz azokkal is, akik az utolsó napokban élnek. Amikor veszély veszi körül őket, és kétségbeesés tölti el lelküket, egyedül a Krisztus érdemei általi engesztelésre támaszkodhatnak. Önmagunktól semmit sem tehetünk” (i. m. 160-161. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) Miért volt alkalom Isten kegyelme számára Jákób gyengesége is? Hogyan viszonyítható Jákób tapasztalata ahhoz, amit Pál jelentett ki: „*amikor erőtelen vagyok, akkor vagyok erős*” (2Kor 12:10)?
- 2) Vajon miért jegyzi fel a Biblia a szereplői életének annyi szörnyűségét? Mire lehet ebből következtetni? Milyen üzenetet találunk ebben?
- 3) Időzzünk még a bálványimádás kérdésénél! A mi kultúránkban, a mi civilizációnkban milyen bálványok vannak? Hogyan győződhetünk meg arról, hogy senki és semmi mást nem imádunk, csak az Urat?

R. DÁNIEL IRÉN: ÖSSZETÖRTEN

Uram!
Egészséget adtál,
mire nem vigyáztam.
Képességet kaptam,
amit nem használtam.
Irgalmadat adtad,
ezzel visszaéltem...
Lábadhoz zuhanok,
fájón, összetörten.

Gyógyulást kínálsz -
könyörgök érte!
Feladatot szánsz -
tettem kísérje!
Irgalmad újul -
mosd le a bűnöm!
Lábadnál pihenve
arcom derüljön!